Nota archeologie
Hamont, Mulk 149
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
Projectcode: 2019H169

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

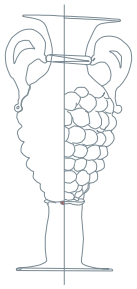
HAAST bvba

Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R. en JANSSEN, J., (2019), Hamont-Achel (Hamont) – Mulk 149, nota archeologie, Haast-rapport 2019-43, D/2019/12654/43

Rik van de Konijnenburg - Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE) - Mob. 0496 209 018
e-mail: rik.vandekonijnenburg@telenet.be

© 2019 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2018/12654/43

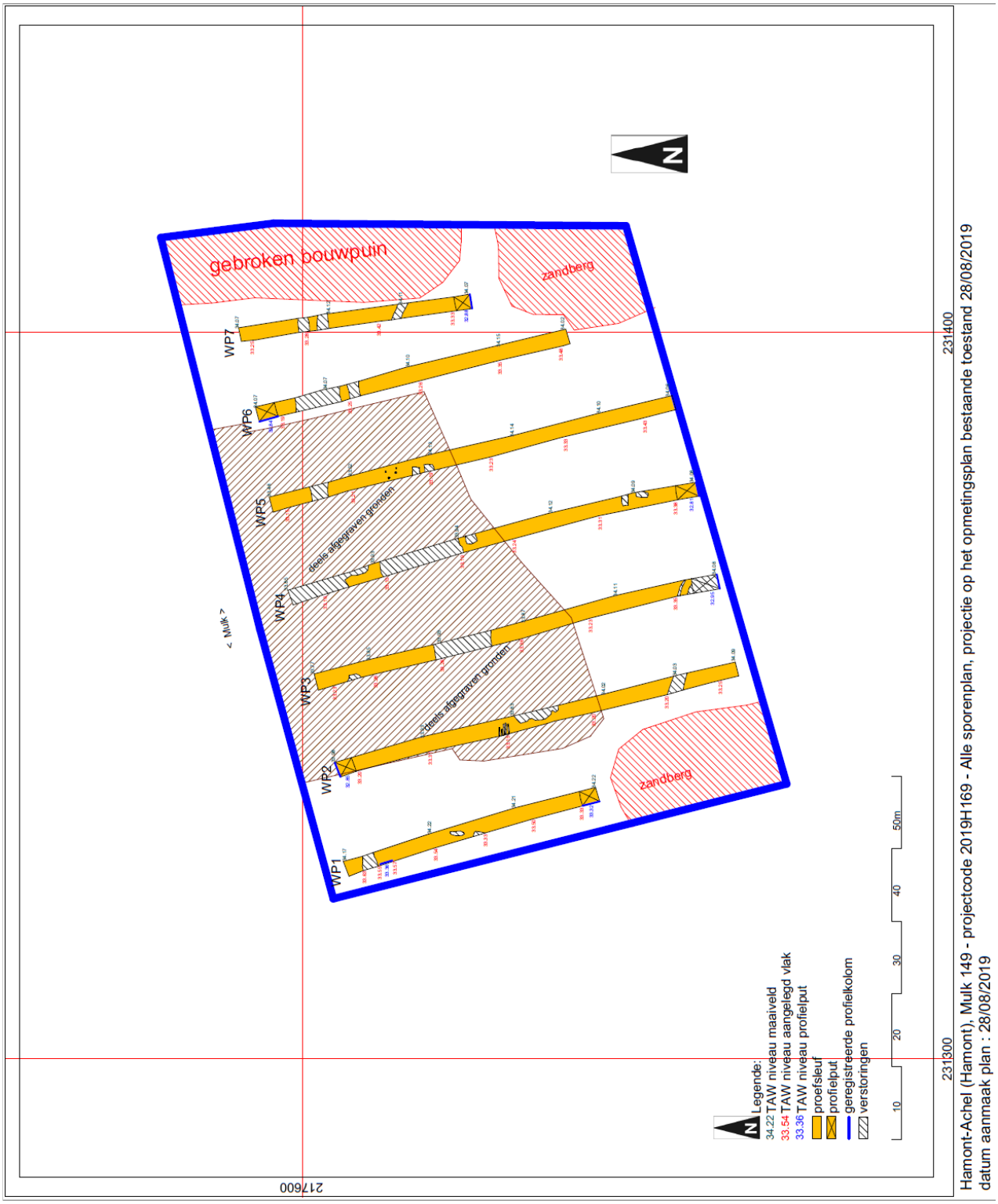
Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: *Profielkolom proefsleuf 4*

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte p.4
2. Bouwprogramma p.4
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek p.5
4. Assessment van het terrein p.6
5. Gemotiveerd advies p.7
6. Figurenlijst p.8

Fig. 1: Alle-sporenplan projectcode 2019H169, Hamont, Mulk 149

1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode:	2019F103
Naam erkende archeoloog:	Rik van de Konijnenburg
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatiegegevens:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007
Lambertcoordinaten onderzoeksgebied:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007
Kadastergegevens:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog)
Betrokken personen buiten het project:	/
Contact:	Rik.vandekonijnenburg@telenet.be, 0496 209 018

2. Bouwprogramma[1]

Deze aanvraag betreft het slopen van een bestaande hoeve met varkensstallen en opslagschuur en het bouwen van een schuur in eerste fase. Een woning met garage zal uitgevoerd worden in een latere fase.
De af te breken constructies omvatten een woonhuis met aanbouw van schuur en stallingen parallel aan de straat Mulk, oppervlakte **290 m²**. In de zuidoost hoek van de woning bevindt zich een soort souterrain dat dienst deed als kelder. In de westelijke helft van dit pand zijn schuren en stallingen met mestputten in beton. Het geheel is een oude, zeer sterk verbouwde boerderij. De staat van de funderingen kon niet nagegaan worden.
Achter de woningen bevinden zich – in zeer bouwvallige en ruïneuze staat - stallingen en een vrijstaande schuur. De oppervlakte van de aan de woning aangebouwde stallen bedraagt **392,48 m²**, de oppervlakte van de vrijstaande schuur, met stallen bedraagt **192,79 m²**. Zowel in de stallen als in de schuur bevinden zich mestroosters. De diepte van de mestputten, zowel in de stallen aan het huis als in de aangebouwde stallen, kon niet gemeten worden aangezien de bodems opgevuld zijn met een harde koek mest, maar, bedraagt minstens 80 tot misschien 100 cm.

[1] Voor een uitgebreide beschrijving en bouwplannen cfrt archeologienota ID8007: https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007

De nieuwbouw zal uitgevoerd worden in twee fasen: fase 1 – de voorliggende aanvraag stedenbouwkundige vergunning – omvat de bouw van een loods in hoevestijl, oppervlakte 696,88 m², aanleg van de directe omgeving in betonklinkers, oppervlakte 830 m², en aanleg aan de oostzijde van het perceel van een wadi, oppervlakte 150 m².
De loods wordt een constructie gefundeerd betonnen strookfunderingen waarop een betonnenvloerfundering wordt gegoten. Daarop zullen nog pijlers gegoten worden die de dakconstructie en de verdieping moeten dragen. De diepte waarop de strookfunderingen worden aangezet is nog niet bekend aangezien er nog geen geo-technisch stabiliteitsonderzoek uitgevoerd werd. Alleszins dient de aanzet te gebeuren op vorstvrije diepte, -80 cm onder het maaiveld, in de minst samendrukbare bodemlagen, de C-horizont.
De vloerfundering bestaat uit een opeenvolging van PE-folie op de vaste grond, daarop achtereenvolgens een betonfundering, uitvullaag, isolatie en als afwerking een tegelvloer. Het geheel zal een dikte hebben van ongeveer 45 tot 50 cm. Maar, over heel de oppervlakte waarop de loods/schuur zal gebouwd worden zal de teelaarde tot op het niveau van de “vaste grond” verwijderd worden.
Voor de aanleg van de verharding in betonklinkers zal een 25 cm dikke onderlaag in grove steenslag worden aangelegd, daarop een laag van 20 cm fijne steenslag gevolgd door een 10 cm dikke laag gestabiliseerd zand waarop de klinkers geplaatst zullen worden. Ook hier dient opgemerkt dat de grove steenslag zal aangezet worden op stabiele ondergrond waarvoor de volledige teelaarde zal verwijderd worden.
De wadi/infiltratiebekken, aan te leggen aan de oostgrens van het perceel, heeft een oppervlakte van 150 m² en een diepte van gemiddeld 80 cm ten opzichte van het maaiveld. Naast de wadi, tegen de perceelgrens worden nog drie regenwaterputten in de grond ingegraven. Twee daarvan hebben een capaciteit van 20.000 liter en meten 355 cm lang x 240 cm breed en 242 cm hoog, en één heeft een inhoud van 10.000 liter, een diameter van 292 cm en een hoogte van 190 cm. De aanvoerleidingen van het regenwater worden aangelegd op vorstvrije diepte, minimaal -60 cm onder het maaiveld, waardoor de aanzetdiepte voor de grote regenwaterputten op minstens -3.00 m zal liggen en voor de kleinere op -2.50 m.

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

In eerste instantie wordt nagegaan of een verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem noodzakelijk is, omdat de opsporing van archeologische sites bij voorkeur gebeurt via een zo miniem mogelijke verstoring van de bodem. Indien het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem de afwezigheid van een archeologische site niet kan staven, wordt overgegaan naar een vooronderzoek met ingreep in de bodem. In geval de aanwezigheid van een archeologische site wordt bevestigd, dient men te proberen die *in situ* te bewaren. Indien dit niet mogelijk is, dient men over te gaan tot een opgraving.

Advies:

Archeologienota ID8007: *Ondanks voorgaande waaruit kan blijken dat de archeologische verwachting om verschillende redenen matig moet ingeschat worden, zal via het programma van maatregelen toch aanbevolen worden het projectgebied te onderwerpen aan een proefsleuvenonderzoek teneinde definitief uitsluitsel te kunnen krijgen over de archeologische waarde ervan.*

4. Assessment van het terrein[2]

Over heel het terrein werd enkel aan de westgrens, proefsleuf 1, en aan de oostgrens, proefsleuf 7, een intact bodemprofiel aangetroffen. De bodemopbouw bestaat achtereenvolgens uit twee Ap-horizonten waarbij de eerste, Ap1, kan beschouwd worden als een ploeglaag. Onder de Ap komt een Bh horizont voor, een donkergrijze duidelijk van de Ap-horizonten te onderscheiden horizont waarin wortelgangen en andere vormen van bioturbatie zichtbaar zijn. Daaronder bevindt zich een lichtgrijsbruine horizont, B/C horizont bestaande uit fijn zand van eolische herkomst. In die horizont zijn ook sporen van bioturbatie zichtbaar in de vorm van vooral mollengangen en soms wortelgangen. Aansluitend bij de B/C horizont is er een opeenvolging van C-horizonten met in de C1 zeer duidelijke ijzeraanrijking met soms zelfs ijzerconcreties. De C2en C3 in proefsleuf 7 onderscheiden zich van de C1 door afwezigheid van ijzeraanrijking en het voorkomen van gleyige lenzen in de C3. Sporen van “natte” ondergrond – drainageklasse e – werden soms aangetroffen in het aangelegde vlak in de vorm van pootafdrukken rondom een donkergrijze vlek in het vlak, oude kleine drenkplaatsen of modderpoelen. Her en der werden ook sporen aangetroffen van podzolisatie in de vorm van sterk uitgeloogde gronden – E-horizont - waaronder zich nog een inloginglaag – Bh2-horizont - bevond (profielkolom 7, horizonten E en Bh2).

In proefsleuf 3, zuidzijde, werd een diepe kuil aangetroffen met aan de basis en in de vulling zeer veel baksteenpuin. De profielkolom werd uitgegraven tot een diepte van 115 cm onder het maaiveld. Op die diepte was de onderzijde van de kuil nog niet bereikt maar ten opzichte van het archeologisch leesbare vlak was deze profielput al ruim 50 cm dieper aangelegd.
Over het algemeen werd vastgesteld dat aan de west- en oostzijde van het terrein, proefsleuven 1 en 7, nog een intact bodemprofiel aanwezig was met een (zeer) dikke opeenvolging van Ap-horizonten, terwijl op het centrale terreindeel een A/C bodemopbouw werd aangetroffen waarbij de dikte van de opgebrachte gronden quasi overeenstemt met de dikte van de Ap en Bh horizonten in de proefsleuven 1 en 7. De kans op het aantreffen van sites uit de steentijd kan daarom als onbestaande wodern beschouwd terwijl over heel het terrein wel een kans bestaat op het aantreffen van sporensites (metaaltijden – Romeinse periode – Middeleeuwen).

Er werden 7 proefsleuven aangelegd , noord – zuid georiënteerd om te vermijden dat we over grote oppervlaktes enkel verstoorde bodems zouden aantreffen gelet op de terreingesteldheid bij aankomst op 28/08/2019 (cfrt nota archeologie).

De verstoringen bleken in feite nog sterk mee te vallen en bleven beperkt tot kuilen, sporen van kuilen waarin veel recent afval en bouwpuin werd aangetroffen. Dat afval bestond onder meer uit restanten van plastic, een lege vliegenbom, baksteengruis en puin, betonafval en verroest ijzerafval

[2] De verwijzingen naar figuren zijn de figuren opgenomen in de nota archeologie.

en rubberen waterslangen. Omdat die verstoringen zich in het vlak duidelijk aftekenden, maar omdat ook bleek dat ze beperkt beleven tot een redelijke diepte, maximaal 80 cm met uitzondering van de kuil in proefsleuf 3, terwijl de Ap-horizonten soms tot 80 cm diep reikten, werden de proefsleuven over het volledige terrein aangelegd, weliswaar rekening houdend met de grondopslag aan de oost- en westzijde van het projectgebied.

In geen enkele van de aangelegde sleuven werden archeologisch waardevolle of interessante sporen aangetroffen. De sporen die werden aangetroffen kunnen allemaal beschouwd worden als recent tot zeer recent van oorsprong en zijn allemaal te koppelen aan landbouwactiviteit en afbraak van de constructies de tot in 2018 op het terrein stonden. Soms, in proefsleuf 2, 4 en 5 konden aan de rand van de verstoringen nog de tanden van de graafbak van de graafmachine herkend worden. Op het alle-sporenplan, fig. 1, werden de recente ingrepen in de bodem/verstoringen gearceerd aangeduid.

5. Gemotiveerd advies

Volgend op het bureauonderzoek https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8007 werd op het terrein aan de straat Mulk 149 een archeologisch proefputten- en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Uit het archeologisch onderzoek bleek dat het terrein geen enkel waardevol archeologisch spoor opleverde noch enig archeologisch interessant artefact. Er zijn sporen aangetroffen van bodemverstorende activiteiten, maar de impact daarvan op de oorspronkelijke bodemopbouw bleef relatief beperkt. Aan de oost- en westzijde van het terrein bleek de bodemopbouw nog intact, op het centrale deel was/is de bodemopbouw gereduceerd tot een A/C profiel. Omwille van de grote verstoring centraal in het projectgebied werden de proefsleuven noord – zuid georiënteerd om te vermijden dat in de proefsleuven enkel recente verstoringen zouden worden aangetroffen. Die verstoringen bleken dus relatief beperkt te zijn, maar ondanks dat, werden binnen het projectgebied geen archeologisch waardevolle en kennisvermeerderende sporen aangetroffen. Er werden helemaal geen archeologische interessante sporen noch artefacten aangetroffen behouden zeer recent (bouw)afval.

Algemeen kan gesteld dat het terrein gelet op de afwezigheid van archeologisch interessante sporen en archeologica kan vrijgesteld worden van verder archeologisch onderzoek.

Advies:

Op basis van de gegevens uit het archeologisch proefsleuvenonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

6. Lijst met afbeeldingen

COVERFOTO: *Opname van het projectgebied, proefsleuf 4 d.d. 28-08-2019*

Fig. 1: Alle-sporenplan projectcode 2019H169, Hamont, Mulk 149.